

Pers en Voorlichting

Hof van Justitie van de Europese Unie
PERSCOMMUNIQUÉ nr. 88/18
Luxemburg, 19 juni 2018

Arrest in zaak C-181/16
Sadikou Gnandi/Belgische Staat

De lidstaten mogen een terugkeerbesluit vaststellen zodra het verzoek om internationale bescherming is afgewezen, op voorwaarde dat zij de terugkeerprocedure schorsen in afwachting van de uitkomst van het rechtsmiddel tegen deze afwijzing

Sadikou Gnandi, die Togolees staatsburger is, heeft in 2011 om internationale bescherming verzocht in België. In 2014 is dit verzoek door de ter zake verantwoordelijke autoriteit afgewezen en heeft Gnandi het bevel gekregen om het grondgebied te verlaten. Hij heeft beroep ingesteld tegen het besluit om zijn verzoek om internationale bescherming af te wijzen en ook verzocht om vernietiging van het bevel om het grondgebied te verlaten. Het beroep tegen het bevel om het grondgebied te verlaten is nu aanhangig bij de Belgische Raad van State.

Die rechterlijke instantie heeft beslist om het Hof van Justitie een prejudiciële vraag te stellen. De Raad van State wil in essentie vernemen of de richtlijn van de Unie over de terugkeer van illegaal verblijvende onderdanen van niet-EU-landen¹, gelezen in samenhang met de richtlijn van de Unie over de vluchtelingenstatus² en in het licht van het beginsel van non-refoulement en het recht op een doeltreffende voorziening in rechte (die beide zijn neergelegd in het Handvest van de grondrechten van de EU³), eraan in de weg staat dat ten aanzien van een verzoeker om internationale bescherming een terugkeerbesluit wordt vastgesteld zodra zijn verzoek is afgewezen door de autoriteit die in eerste aanleg verantwoordelijk is voor het onderzoek van dit verzoek en dus voordat de hem ter beschikking staande rechtsmiddelen tegen een dergelijke afwijzing zijn uitgeput.

In zijn arrest van vandaag oordeelt het Hof dat een persoon die om internationale bescherming verzoekt, meteen onder de richtlijn over illegaal verblijvende onderdanen van niet-EU-landen valt zodra zijn verzoek door de verantwoordelijke autoriteit is afgewezen. Volgens het Hof houdt de toestemming om op het grondgebied van de lidstaat te blijven om een doeltreffend rechtsmiddel tegen de afwijzing van dit verzoek in te stellen, nog niet in dat niet zou mogen worden geoordeeld dat **het verblijf van de betrokkene in beginsel illegaal wordt vanaf die afwijzing**.

De richtlijn berust namelijk niet op de gedachte dat de illegaliteit van het verblijf en daarmee de toepasselijkheid van de richtlijn vooronderstelt dat de onderdaan van een niet-EU-land geen wettelijke mogelijkheid heeft om op het grondgebied van de lidstaat in kwestie te blijven. Het Hof herinnert er ook aan dat het hoofddoel van de richtlijn erin is gelegen om een doeltreffend verwijderings- en terugkeerbeleid te ontwikkelen, met volledige eerbiediging van de grondrechten en de waardigheid van de betrokkenen. Deze doelstelling komt specifiek tot uitdrukking in een bepaling van de richtlijn die de lidstaten uitdrukkelijk de mogelijkheid biedt om in één administratieve handeling tegelijk een besluit inzake de beëindiging van het legaal verblijf en een terugkeerbesluit te nemen.

¹ Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven (PB 2008, L 348, blz. 98).

² Richtlijn 2005/85/EG van de Raad van 1 december 2005 betreffende minimumnormen voor de procedures in de lidstaten voor de toekenning of intrekking van de vluchtelingenstatus, PB 2005, L 326, blz. 13.

³ Artikelen 18, 19, lid 2, en 47.

Het Hof stelt echter vast dat **de bescherming die op het gebied van terugkeerbesluiten en eventuele verwijderingsbesluiten besloten ligt in het recht op een doeltreffende voorziening in rechte en het beginsel van non-refoulement, moet worden verzekerd door de persoon die om internationale bescherming verzoekt een recht toe te kennen op een doeltreffend beroep met van rechtswege schorsende werking bij ten minste één rechterlijke instantie.** Onder voorbehoud van de strikte inachtneming van dit vereiste, is de loutere omstandigheid dat het verblijf van de betrokkene als illegaal wordt aangemerkt zodra het verzoek om internationale bescherming in eerste aanleg door de beslissingsautoriteit wordt afgewezen, zodat meteen daarna een terugkeerbesluit kan worden vastgesteld ofwel die afwijzing samen met een terugkeerbesluit kan worden vastgesteld in één administratieve handeling, niet in strijd met het beginsel van non-refoulement en evenmin met het recht op een doeltreffende voorziening in rechte.

Het Hof wijst er ook op **dat het aan de lidstaten staat om voor een doeltreffend rechtsmiddel tegen het besluit tot afwijzing van het verzoek om internationale bescherming te zorgen, met inachtneming van het beginsel van processuele gelijkheid, dat onder meer vereist dat alle gevolgen van het terugkeerbesluit worden geschorst gedurende de termijn voor instelling van dit rechtsmiddel en, indien een dergelijk rechtsmiddel wordt ingesteld, tot aan de beslissing daarop.** In dat verband volstaat het niet dat de lidstaat in kwestie afziet van de tenuitvoerlegging van het terugkeerbesluit. Het is juist noodzakelijk dat de termijn voor vrijwillig vertrek niet ingaat zolang de betrokkene mag blijven en dat hij in deze periode niet in bewaring wordt gesteld met het oog op zijn verwijdering. Bovendien behoudt de betrokkene zijn status van persoon die om internationale bescherming verzoekt zolang niet definitief op zijn verzoek is beslist. Daarnaast zijn de lidstaten verplicht de betrokkene de mogelijkheid te bieden om zich te beroepen op elke wijziging in de omstandigheden na de vaststelling van het terugkeerbesluit die een weerslag van betekenis kan hebben op de beoordeling van zijn situatie. Tot slot moeten de lidstaten de verzoeker op transparante wijze informeren over de eerbiediging van deze waarborgen.

In deze zaak heeft de Raad van State uiteengezet dat het terugkeerbesluit weliswaar niet ten uitvoer kan worden gelegd vóór de beslissing op het beroep dat Gnandi tegen de afwijzing van zijn verzoek om internationale bescherming heeft ingesteld, maar niettemin bezwarend voor hem is, doordat hij verplicht is het Belgische grondgebied te verlaten. Onder voorbehoud van verificatie door deze rechterlijke instantie, blijkt dus niet te zijn voldaan aan de waarborg dat de terugkeerprocedure wordt geschorst in afwachting van de uitkomst van dit beroep.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170